

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 dep.
0032 OSLO

Deres ref :
Vår ref: 16/00796-3
Saksbehandler Hallgeir Gammelsæter
Tlf:
E-post post@hiMolde.no
Molde: 23.02.2017

HiMoldes hørings svar til Kunnskapsdepartementet vedrørende «En mulig utvidelse av publiseringsindikatoren med en siteringsindikator»

HiMolde merker seg at forslaget om en eventuell siteringsindikator skal «være å stimulere til mer forskning av høyere kvalitet ved å premiere institusjoner med høy impact/stort gjennomslag i anerkjente publiseringskanaler». Sitatet er hentet fra mandatet til NIFU som utreder av en siteringsindikator, der det også heter at utredningen skulle ha dette formålet som grunnleggende forutsetning.

Basert på dette forstår vi det slik at hensikten med en siteringsindikator skal være å skape et insentiv til høyere kvalitet i forskningen. Det sentrale spørsmålet blir da om en siteringsindeks faktisk vil fungere som et slikt insentiv, og om insentivet er slik utformet at det produserer eventuelle negative effekter.

Med dette utgangspunktet påpeker HiMolde følgende:

1. Selv om det er institusjoner med høy impact som foreslås belønnet, må insentivet fungere på forskernivå, slik det ellers er for publiseringsindikatoren. Dette sier også NIFU: «En siteringsindikator kan eventuelt balansere insentivene som ligger i publiseringsindikatoren ved å stimulere forskernes arbeid med forskningskvalitet i den enkelte publikasjon (NIFU, s.11). Spørsmålet er likevel om dette vil fungere på individnivå. Der publiseringsindikatoren i dag er intuitivt enkelt å forholde seg til (NVI-listen av kanaler) er det et ganske åpent spørsmål hvordan man skriver artikler slik at de blir sitert. NIFU viser i sin utredning til mer eller mindre etisk forsvarlige forsøk på å maksimere siteringer, som det hevdes kan kontrolleres, men rapporten gir ikke noe svar på hvordan en ærlig forsker som vil bli mye sitert faktisk skal skrive sin artikkel. Vi tviler på om det finnes slike allmenngyldige kriterier. Dersom det ikke finnes er det også vanskelig å se hvordan en siteringsindikator kan fungere som et eksternt insentiv for den enkelte forsker.
2. I motsetning til dagens publiseringsindikator vil en siteringsindikator ha en betydelig forsinkelse i forhold til den forskningen man ønsker å belønne. Det vil ta kanskje 6 år fra forskningen gjennomføres til man vil vite om publikasjonen siteres mye og kan belønnes. Selv om NIFU foreslår modifierende mekanismer er vi redd disse kompliserer publiseringsindikatoren betydelig. Det er vanskelig å se at det vil fungere motiverende for den enkelte forsker å forholde seg til et så komplisert system.
3. Som NIFU-rapporten påpeker vil en justering av publiseringsindikatoren ha relativt marginal effekt på institusjonenes inntekter. Samtidig legges opp til et relativt komplisert arbeid for å beregne faktoren, med flere unntakstilfeller og kontrollmekanismer for å unngå opportuniste fra forskere. Gitt spørsmålene om omfordeling og om insentivet vil fungere reises også spørsmålet om nytten og legitimiteten til en slik indeks står i forhold til kostnaden med å gjennomføre dette arbeidet.

4. Fokuset på å publisere i de beste journalene er allerede sterkt. Dersom incentivet mot formodning skulle virke vil ytterligere oppmerksomhet på dette fort bidra til forsinkelser i forskningsformidlingen. Å publisere i tidsskrifter tar lang tid. Å publisere i de mest prestisjefylte tidsskriftene tar erfaringsmessig enda lenger tid.
5. NIFU påpeker selv i rapporten at sammenhengen mellom forskningskvalitet og antall siteringer ikke er sterk. Dette er en vurdering vi deler. Vi er redd en siteringsindeks vil komplisere publiseringsindikatoren uten at den har noen effekt på kvaliteten i forskningen.
6. Bruk av siteringsindikator vil lett ha uheldige omfordelingseffekter:
 - a. Et slikt system vil lett føre til at små og smale fagfelt vil tape. En slik indeks vil også ytterligere favorisere artikkelpublikasjon på bekostning av monografier. Dette er allerede et omstridt tema i mange fag, nasjonalt som internasjonalt, også i disipliner der artikkelpublisering er vanlig, f.eks. management. Unntak
 - b. I svært mange sammenhenger opplever vi at tverr- og multifaglige forskningsområder og nye forskningsfelt faller mellom flere stoler. Det gjelder for eksempel i evalueringsprosesser og forskningsprogram der enkeltdisipliner lett danner grunnlaget for inklusjon og eksklusjon. En siteringsindeks vil lett få samme resultat. Eksempelvis vil en logistikkforsker kunne ha publikasjoner som tilfeldigvis kategoriseres under flere disipliner (geografi, ingeniørfag, management, samfunnsfag mv.). Dersom vedkommende også har sitert publikasjoner som havner i flere disipliner (noe som vil være typisk) vil man tape på disiplinorienteringen i indikatoren.
 - c. Selv om NIFU foreslår å gjøre unntak for publikasjoner og institusjoner i grunnlaget for indikatoren skal det godt gjøres å unngå alle skjevheter av typen som er påpekt ovenfor. Dessuten vil slike unntak ytterligere komplisere indikatoren og insentivsystemet.
 - d. Publiseringsindikatoren tar i dag ikke hensyn til skjevheter i basisfinansieringen, dvs. hvor stor andel forskningstid ansatte ved ulike institusjoner har og hvor stor andel av de ansatte som har forskningstid. Et sterkere fokus på siteringer vil lett forsterke denne skjevheten.
7. Dersom en siteringsindikator fører til at OA-kanaler kan få en noe høyere vekt er det positivt. Vi vil likevel påpeke at dette ikke var formålet med indikatoren.

Med hilsen

Hallgeir Gammelsæter
Professor - Rektor

Dokumentet er elektronisk signert.